

Beszámoló

az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola 2019. évi működéséről¹

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája (NDI) előző három éves beszámolójában részletesen bemutattuk azokat a változásokat, amelyek a felsőoktatásról szóló törvény 2015 végén elfogadott, a hazai doktori képzést érintő módosítása nyomán történtek az Iskola működésében. E beszámolóknak részletesen ismertettük azokat a fejlődési folyamatokat, amelyek az NDI működését és belső folyamatait érintik, különös tekintettel általában a 2016 elején újrafogalmazott feladatainak és küldetésünk megvalósítására és konkrétan a képzési program reformjára, a minőségfejlesztésre és a nemzetköziesedési folyamatokra.

A beszámoló tartalma

<i>A NDI törzstagjai.....</i>	<i>2</i>
<i>Az NDI-ben folyó képzés alapvető jellemzőinek alakulása</i>	<i>2</i>
<i>A szervezeti háttér és finanszírozás alakulása.....</i>	<i>4</i>
<i>A képzési program</i>	<i>5</i>
<i>Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés, innováció</i>	<i>6</i>
<i>Nemzetköziesedés.....</i>	<i>7</i>
<i>A doktori iskola mint kutatóműhely</i>	<i>8</i>
<i>A komplex vizsgálóval kapcsolatos tapasztalatok és meghozott intézkedések.....</i>	<i>9</i>

¹ Mivel e beszámoló terjedelmi korlátai sok részlet megjelenítését nem teszik lehetővé, érdemes a korábbi éves beszámolókkal, illetve a 2019-ben készült részletes önértékeléssel együtt olvasni, tovább megtekinteni a doktori iskola jelentősen továbbfejlesztett magyar és angol nyelvű honlapjait. A magyar nyelvű honlapot lásd itt: <http://www.ppk.elte.hu/nevtudphd/bemutakozas>; az angol nyelvűt lásd itt: <http://www.ppk.elte.hu/en/organistaion/eduscience>

A NDI törzstagjai

A doktori iskolák arculatát, tudományos tevékenységük jellegét és minőségét alapvetően meghatározza a törzstagjaik köre. 2019 végén a NDI Tanácsának nyolc törzstagja volt, közülük négy volt az MTA doktora:²

1. Halász Gábor (MTA doktor) (egyetemi tanár)
2. Marton Klára (egyetemi tanár)
3. Németh András (MTA doktor) (egyetemi tanár)
4. Szabolcs Éva (egyetemi tanár, emeritus)
5. Szabó Attila (MTA doktor) (egyetemi tanár)
6. Szivák Judit (egyetemi docens)
7. Vámos Ágnes (MTA doktor) (egyetemi tanár)
8. Zsolnai Anikó (egyetemi tanár)

Az NDI-ben folyó képzés alapvető jellemzőinek alakulása

A Neveléstudományi Doktori Iskolában oktatóként és témavezetőként dolgozók részben a kar intézeteinek (*Neveléstudományi Intézet, Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézet, Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet, Interkulturális Pedagógiai és Pszichológiai Intézet*), részben az NDI képzési programjai mögött található más karok (*Tanító- és Óvóképző Kar, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Bölcsészettudományi Kar*) oktatóinak köréből kerülnek ki. Emellett kisebb arányban vannak olyan külső oktatóink és témavezetőink is, akik az ELTE egyéb karain dolgoznak, vagy nem az ELTE munkatársai. 2019 végén valamivel több, mint 90 témavezetőnknek volt hallgatója valamelyik jelenleg futó vagy korábban indult képzési programunkban.

Más doktori iskolákhoz hasonlóan az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának is vannak olyan doktorjelöltjei, akik a 2016. évi reform előtti szerkezetben kezdték el doktori tanulmányaikat. A Doktori Iskolában tanuló hallgatók számát az 1. Táblázat mutatja. Ebből látható, hogy 2019 végén 5 olyan hallgatónk volt, akik még a hatéves képzésben kezdték meg tanulmányaikat, és 145-en azok, akik már az új rendszerben tanultak. A külföldiek döntő hányada a Stipendium Hungaricum program támogatásával tanuló ösztöndíjas hallgató volt. A 97 magyar hallgatónak 41%-a (40 fő) volt ösztöndíjas.

² E beszámoló elkészítésének idejére sikerrel védte meg MTA doktori értekezését Zsolnai Anikó törzstagunk.

1. Táblázat

Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában tanuló hallgatók száma³

		Hallgatók létszáma	Ebből ösztöndíjasok
2019/2020 első félév (6 éves képzés)	Magyar	5	1
	Külföldi (angol nyelvű képzés)	0	0
	ÖSSZESEN	5	1
2018/2019 második félév (6 éves képzés)	Magyar	7	1
	Külföldi (angol nyelvű képzés)	0	0
	ÖSSZESEN	7	1
2019/2020 első félév (8 éves képzés)	Magyar	92	39
	Külföldi (angol nyelvű képzés)	53	0
	ÖSSZESEN	145	39
2018/2019 második félév (8 éves képzés)	Magyar	68	18
	Külföldi (angol nyelvű képzés)	36	0
	ÖSSZESEN	104	18

A tanulmányaikat még a korábbi (hat féléves) rendszerben megkezdők közül 2019 végén 61 doktorandusz volt a fokozatszerzési eljárás fázisában vagy szerzett már fokozatot (lásd 2. Táblázat). A fokozatszerzési eljárásba belépett, de még védés előtt álló doktoranduszok közül ebben az évben 11 tett sikeres szigorlatot. Ugyancsak ebben az évben 22-en szereztek doktori fokozatot.

2. Táblázat

Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában fokozatszerzési szakaszban lévő doktoranduszok és a fokozatszerzés folyamat egyes állomásain lévők száma 2019 végén⁴

Doktori programok	fokozatszerzési eljárásban résztvevők összlétszáma	fokozatszerzési eljárásra jelentkezett	szigorlatot tett	ebből sikertelen	nyilvános vitán részt vett	fokozatot szerzett
Neveléstudományi kutatások	6	2	1	0	2	14
Andragógia	5	-	-	-	-	-
Gyógypedagógia	10	3	1	0	1	1
Neveléstudomány	6	-	1	0	1	-
Nyelvpedagógia	7	5	1	0	1	-
Pedagógiatörténet	13	1	3	0	3	-
Oktatás-tanuláseggyenlőtlenségek	-	-	-	-	-	5
Tanítás-tanulás	6	-	4	0	5	-
Sport és Egészségnevelés	1	-	-	-	1	1

³ Adatok forrása: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal

⁴ Adatok forrása: ELTE PPK Oktatásszervezési Iroda

EDiTE	6	-	-	-	6	-
Szaktárgyi pedagógiák	1	-	-	-	1	1
NDI összesen:	61	11	11	0	21	22

A korábbi jelentéseink jelezték a hazai ösztöndíjas hallgatói helyek számának és arányának visszaesését, utalva arra, hogy ez komoly kockázati forrást jelenthet a doktori iskolánk fejlődése szempontjából. A magyar nyelvű programokban tanuló ösztöndíjas hallgatók száma és aránya 2018-ban már javulni kezdett, és ez 2019-ben is folytatódott (a számuk csaknem megduplázódott).

A korábbi beszámolóinkban kiemeltük, hogy a Neveléstudományi Doktori Iskola magas számban fogad be hazai *önköltséges* hallgatókat, akik körében hagyományosan viszonylag magas a lemorzsolódási arány. A Stipendium Hungaricum program támogatásával Magyarországon tanuló, angol nyelvű programjainkba belépő doktori hallgatók száma 2019-ben tovább növekedett, ami a témavezetői kapacitás további bővítését igényelte.

A szervezeti háttér és finanszírozás alakulása

Az ELTE Neveléstudományi Doktori iskolájának egyik meghatározó sajátossága, hogy szervezeti bázisát egyszerre több kar, illetve a Pedagógiai és Pszichológiai Karon belül több szervezeti egység alkotja. A Doktori Iskola e karok és szervezeti) egységek (humán erőforrásait használja: ezek munkatársai tartják a kurzusokat, végzik a témavezetői feladatokat és vállalnak szerepet szigorlati és védési bizottságokban, illetve bírálják az elkészült kutatási terveket. Az NDI munkájának eredményességét továbbra is alapvetően meghatározza, hogy az érintett szervezeti egységek vezetői milyen mértékben támogatják munkatársaiknak a NDI-ben végzett oktatói, témavezetői és egyéb munkáját. A korábbi évekhez hasonlóan ezzel kapcsolatban 2019-ban sem érzékeltünk problémát.

A doktori iskola irányításában meghatározó szerepe van a Doktori Iskola Tanácsának, a DIT-nek. Ez a szerep 2019-ban nem változott. A DIT a nyári hónapokat leszámítva minden hónapban egy alkalommal, félévre előre rögzített időpontokban ülésezett. Az ülései jellegzetesen három óra időtartamúak voltak, és minden alkalommal előre megtervezett és kiküldött napirend alapján zajlottak. A testületnek a törzstagokon túl továbbra is tagja volt mindegyik program (programspecializáció) vezetője, beleértve ebbe az elméleti alapozó és kutatás-módszertani modulokat.

A doktori iskola operatív vezetésében 2016 óta meghatározó szerepet játszik a *Vezetőség*, amelynek tagja az NDI vezetője, titkára és a Doktori Iskola Tanácsának (DIT) egy választott tagja és állandó meghívottja a *Neveléstudományi Intézet* mindenkori vezetője. A Vezetőség a korábbiakhoz hasonlóan 2019 folyamán is minden hónapban egy alkalommal tanácskozott, ami egyúttal a DIT havi üléseinek előkészítését is szolgálta. A Vezetőség által két DIT ülés között meghozott operatív döntésekről a NDI vezetője a havi DIT üléseken állandó önálló napirendi pontban minden ülésen részletesen tájékoztatta a DIT tagjait.

2019-ben egy éves működést követően Zsolnai Anikó lemondott NDI titkári funkcióról, amit dékáni megbízással Horváth László vett át tőle. Egy év ideiglenes állapot után az Andragógiai program vezetését M. Nádasi Máriától Csehné Papp Imola vette át, aki egyúttal a DIT egyik új tagja lett.

A korábbi beszámolóinkban is jeleztük, hogy a kurzusok látogatásával szerezhető kreditek számának 2016 utáni lecsökkenése és a kutatási tevékenységgel szerezhető mennyiségének növekedése felértékelte a programok (programspecializációk) vezetőinek szerepét. Ez a folyamat 2019-ben tovább folytatódott, a személyeket érintő döntések a DIT-ben minden esetben az egyes programok vezetőinek előterjesztése alapján történhetnek.

A neveléstudományi doktori iskola adminisztrációja a korábbi döntések nyomán 2019-ben beépült a dékáni hivatal szervezetébe. A tapasztalatok ezzel kapcsolatban pozitívak: az adminisztráció reszponzivitása a NDI irányában nem csökkent, az ügyintézés professzionálisabbá vált. Az adminisztráció személyi állománya bővült. Az angol nyelvű képzés további felfutásával az operatív feladatok ellátásába növekvő intenzitással kapcsolódott be a PPK dékáni hivatalán belül működő nemzetközi ügyekkel foglalkozó adminisztráció, melynek meghatározó szerepe van az angol nyelvű képzési programmal kapcsolatos tájékoztatásban, a felvételik megszervezésében és az új hallgatók belépésének támogatásában. A NDI mátrix-szervezet jellegű működése komoly együttműködési képességet és hajlandóságot igényel az érintett személyektől és szervezeti egységektől. E tekintetben a 2019-es évet eredményesnek tekinthetjük.

Mivel a NDI működésének finanszírozása nem válik el a PPK egészének finanszírozásától, erre a doktori iskola vezetésének 2019-ben sem lehetett nagyobb rálátása, mint a korábbi években. A doktori iskolai adminisztrációnak a kari központi adminisztrációba való beépülése tovább erősítette, hogy a doktori iskola pénzügyi és adminisztrációt érintő ügyeit csak a kari vezetéssel való szoros és közvetlen együttműködéssel lehet intézni. Ennek támogatására 2019-ben folytatódott az a korábbi évben kialakult gyakorlat, hogy havi rendszerességgel előre tervezett egyeztetés történik a dékán és a NDI vezetősége között. Ezeken az egyeztetéseken minden költségvetést és adminisztrációt érintő kérdést meg lehetett vitatni, és ezekre megoldást lehetett találni.

A képzési program

2019 folyamán a NDI által kínált programok számát tekintve nem történt változás (lásd 3. Táblázat). Nem változott azoknak a programoknak a száma sem, melyek angol nyelven is nyújtanak képzést: ezek az Andragógia, az EDiTE, Elméleti-történeti pedagógia, a Gyógypedagógia, a Nyelvpedagógia és a Sport és Egészségnevelés.

3. Táblázat
A NDI programjai és ezek vezetői

Programmodulok	A programmodulok vezetői
<i>Alapozó modulok</i>	
Elméleti alapozó programmodul	Németh András

Kutatás-módszertani programmodul	Fehérvári Anikó
<i>Programspecializációs modulok</i>	
Andragógia	Csehné Papp Imola
Pedagógusképzés és felsőoktatáskutatás (EDITE)	Halász Gábor
Elméleti-történeti pedagógia	Németh András
Gyógypedagógia	Marton Klára
Kora gyermekkor pedagógiája	Zsolnai Anikó
Nyelvpedagógia	Károly Krisztina
Oktatás – tanulás – egyenlőtlenségek	Vámos Ágnes
Szaktárgyi pedagógiák	Szivák Judit
Sport és egészségnevelés program	Bárdos György

A programok vezetésében egy ponton történt módosulás: az Andragógia program vezetését az ezt ideiglenes jelleggel ellátó M. Nádaszi Máriától Csehné Papp Imola vette át. A Nyelvpedagógiai programról a karok közötti egyeztetés alapján az a döntés született, hogy ez a Bölcsészettudományi karra kerül át, az NDI kifutó jelleggel működteti ezeket. A stratégiai prioritásainknak megfelelően 2019-ben is kiemelt figyelmet kapott a Kutatás-módszertani alapozó programmodul fejlesztése. E modul vezetője meghatározó szerepet játszik a kutatási tervek értékelési szempontjainak kidolgozásában és fejlesztésében, továbbá annak meghatározásában, hogy milyen módon folyják a komplex vizsgának a kutatási program védéséről szóló része.

2019 folyamán felülvizsgáltuk a kutatási és tanítási kreditek elszámolását orientáló rendszerünket, és kisebb változtatásokat hajtottunk végre ezekben, tovább bővítve azokat az oktatáshoz kapcsolódó tevékenységeket, melyekkel a hallgatóink tanítási krediteket szerezhetnek.

Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés, innováció

A 2019-es évben folytatódott a 2016-ban elfogadott *minőségbiztosítási és minőségfejlesztési programunk* implementálása. A minőségbiztosítási és minőségfejlesztési kérdések ebben az évben is minden egyes DIT ülésen önálló napirendi pontban jelentek meg.

A minőségbiztosítás és minőségfejlesztés területén a 2019-es év legfontosabb eseménye az akkreditációra való felkészülés elindulása volt. Ezen belül legjelentősebb a NDI átfogó önértékelésének elkészítése. Az önértékelést a DIT 2019-ben két alkalommal vitatta, majd a dokumentumot a 2020 februári ülésén elfogadta. A 43 oldalas részletes önértékelés megtalálható a NDI honlapján:⁵ a 2019-es évről szóló beszámolóinkat érdemes ezzel együtt olvasni.

A minőség garantálásának fontos eszköze a felvételi folyamat. A 2019-es évben tovább erősítettük az egyes programok önálló felvételi vizsgáinak koordinálását részben a több

⁵ Lásd itt: <https://ppk.elte.hu/content/minosegfejlesztes.t.38650?m=525>

program által tartott közös felvételik szervezésével, részben a közös értékelési követelmények felülvizsgálatával. Folyamatosan szorgalmaztuk a felvételi folyamat digitalizálását, a stipendiumos felvételikre alkalmazott digitális megoldásoknak a magyar nyelvű felvételire történő kiterjesztését.

A korábban elindult folyamatokat folytatva továbbfejlesztettük a témavezetők kiválasztásának és felkérésének rendszerét. A témavezetőkkel kapcsolatos követelmények korábbi megerősítését megtartva fenntartottuk azt a rendszert, hogy az NDI-ben programvezetői előterjesztés alapján a DIT titkos szavazása nyomán lehet bekerülni a témavezetői körbe. Emellett elindítottunk egy olyan folyamatot, melynek eredményeképpen minőségelvek mentén csökkenteni tudjuk a NDI témavezetőinek a számát. Folytattuk a témavezetői munka fejlesztését támogató stratégiánk implementálását. 2019-ben is szerveztünk olyan témavezetői találkozót, amely a témavezetői közösség és a NDI vezetősége illetve a témavezetői közösségen belüli párbeszédet erősíti, kifejezetten a minőségkövetelmények érvényesítése céljával.

Az adminisztráció leterheltsége miatt továbbra sem sikerült megvalósítanunk a témavezetői feladatok háromoldalú megállapodásban történő rögzítését, erre 2019-ben sem került sor.

A 2016-os reformot követően a minőségbiztosítás fontos eszközei lettek a hallgatói tanulmányi-kutatási tervek a féléves hallgatói beszámolók, valamint félév elején történő a kreditfelvételi tervezés és félév végi kredit-elismerés. A kutatási tervekkel kapcsolatos minőségi igények 2019-ben tovább nőttek: módosultak ezek értékelésének kritériumai és módosult ezek elbírálásának rendszere. A féléves kreditfelvételi tervezés és félév végi kredit-elismerés koordinálása bonyolult logisztikai feladat, amely a kari tanulmányi és a doktori iskolai adminisztráció szoros együttműködését igényli: 2019-ben szorgalmaztuk ezek digitalizálását.

A korábbi beszámolókból hangsúlyoztuk, hogy a NDI vezetősége kiemelkedően fontosnak tartja a doktori hallgatók bevonását a doktori iskolával kapcsolatos döntésekbe és ezek végrehajtásába. A DÖK képviselője a DIT aktív tagja, aki több alkalommal tartott a testületnek beszámolót a DÖK által szervezett szakmai és közösségi programokról, kezdeményezésekről, visszajelzést adott a doktorandusz hallgatókat érintő problémákról. A DÖK 2019-ben is végzett a hallgatók körében átfogó igény- és elégedettségmérést, melynek eredményeit a DIT és a témavezetői közösség megvitatta.

Nemzetköziesedés

A korábbi évekhez hasonlóan a doktori iskola vezetése 2019 folyamán is kiemelt figyelmet szentelt a képzés és a képzést megalapozó kutatási tevékenység nemzetköziesítésének. A NDI több programja, így különösen az Elméleti-történeti pedagógia és a Nyelvpedagógia programok esetében a nemzetközi együttműködésben végzett kutatások és képzés korábban is meghatározó elemek voltak, ami a 2019-es évet is jellemezte. 2019-ben lezárult a HORIZON2020 támogatásával létrejött EDiTE program, ennek folytatására az ELTE NDI koordinálása mellett újabb pályázatbeadás történt.

A doktori iskola nemzetköziesedésének egyik kiemelkedő eleme 2019-ben is az angol nyelvű képzés további kiterjesztése volt: angol nyelvű képzést hat programban hirdettünk meg. Az angol nyelvű képzés kiterjesztését továbbra is döntően a nemzeti szintű Stipendium Hungaricum program tette lehetővé: ennek keretei között 2019-ben negyedik alkalommal jöhettek doktori hallgatók Magyarországra állami támogatással.

A korábbi beszámolóinkban utaltunk arra, hogy az angol nyelvű képzés kiterjesztése új típusú együttműködés kialakítását igényelte a doktori iskola, a kari Tanulmányi Hivatal és a nemzetközi ügyekkel foglalkozó kari adminisztráció között. Folytatódott a NDI legfontosabb dokumentumainak angol nyelvre fordítása, és további fejlesztéseket végeztünk a NDI angol nyelvű honlapján. Ugyancsak folytatódott DÖK kezdeményezésre a korábban elindult mentorálási szolgáltatás, aminek keretében a magasabb évfolyamok hallgatói támogatják a belépő hallgatókat.

2019-ben folytattuk a regionális napok korábban keletkezett hagyományát. Két ilyen programot szerveztünk („Myanmar Day” és „Africa Day”). Érdemes külön kiemelni nemcsak ezek sikerét, hanem azt is, hogy ezek mindegyikén nagyköveti szinten képviseltették magukat az érintett országok külképviseletei.

A doktori iskola mint kutatóműhely

A 2019-es évben is követtük azt a stratégiai célkitűzést, hogy a NDI mindegyik képzési programja mögött legyen olyan koherens kutatási program, amely a doktori iskola bázisát alkotó szervezetekben folyó kutatásokra épül, és amely lehetővé teszi a doktori hallgatók folyamatban lévő kutatási projektekbe történő bevonását. Ennek érdekében az Iskola honlapján frissítettük az egyes képzési programok (programspecializáció) rövid leírását, ami általában a kapcsolódó kutatási programok rövid bemutatását is tartalmazza.

A kutató műhelyként való működés szempontjából különösen fontosak az egyes programokhoz (programspecializációkhoz) kapcsolódó *műhelyek*. A műhelyek olyan szakmai rendezvények, melyek nemcsak a hallgatók doktori kutatása előrehaladásának támogatását és monitorozását szolgálják, hanem a kutatási módszerek és a kutatási eredmények megvitatását is. Az egyes programokhoz kapcsolódó műhelyek egy része nyitott a más programok hallgatói számára is, így segítik a különböző kutatóműhelyek közötti kommunikációt. A 2019-es évben a műhelyek már nem a képzési program részeként felvehető kurzusok formájában jelentek meg: ezekre a hallgatók nem képzési, hanem kutatási és tanítási krediteket szerezhettek.

A 2019-es évben folytattuk annak a stratégiai célnak a megvalósítását, hogy a doktori hallgatókat – elsősorban azokat, akik ösztöndíjasként folytatják tanulmányaikat – szorosan hozzákapsoljuk azokhoz a kutatásokhoz, melyek a programok mögött található szervezeti egységekben zajlanak. Az ösztöndíjakról hozott döntések esetében 2019-ben is kiemelt prioritásnak tekintettük, hogy lehetőleg mindegyik program, illetve mindegyik ezek mögött található kutatóműhely hozzájusson olyan kutatói kapacitáshoz, amelyet az ösztöndíjas hallgatói helyek jelentenek.

A komplex vizsgával kapcsolatos tapasztalatok és meghozott intézkedések

A 2016 utáni doktori képzési reform egyik legnagyobb horderejű változása volt az új komplex vizsga bevezetése. 2019 nyarán második alkalommal szerveztünk komplex vizsgát, melyet 32 vizsgázóból (akiknek jelentős hányaduk ekkor már az angol nyelvű képzésünkben részt vevő „stipendiumos” hallgató volt) 31-en sikerrel teljesítettek.

A korábbi éves beszámolóinkban részletesen bemutattuk azt a koncepciót, melynek alapján az új vizsga szabályait több hónapig tartó munka eredményeképpen a kari szabályozás keretei között megalkottuk. A DIT keretei között hosszú ideig tartó vita zajlott azzal kapcsolatban, hogy a kutatómódszertan és az általános elméleti alapok területén hogyan folyjék a vizsgáztatás. Több alternatív szakmai koncepció kidolgozására került sor, ennek nyomán született meg az elfogadott vizsgaszervezési megoldás.

Az általános elméleti összefüggések területén továbbra is egy, a DIT által létrehozott munkacsoport által kidolgozott és a testület által elfogadott témalista orientálja a vizsgáztatást. Az új szabályozást korábban több hónapos munkával létrehozott részletes irányelvekkel egészítettünk ki, annak érdekében, hogy garantáljuk, a vizsga minden programban hasonló elvek és eljárások szerint, illetve egyeztetett követelmények szerint folyik. Ennek eredményeképpen alakult ki az a 2018-ban először alkalmazott és 2019-ben is követett eljárás, amelynek a következő elemeit érdemes kiemelni:

- A doktori hallgatóknak február végére kell leadniuk a maximum 40 oldal terjedelmű kutatási tervük első változatát, amely a NDI egész szakmai közössége számára elérhetővé tesz, és így a hallgatók egy hónapon keresztül kaphatnak visszajelzéseket a kutatási tervek javítására.
- A kutatási tervek végleges, a komplex vizsga keretei között értékelendő változatát március végéig kell leadniuk. Ezeket két olyan bíráló kapja meg, akik a komplexvizsgabizottság tagjai (egyikük külsős), és akik előre rögzített irányelveknek megfelelően értékelik a terveket.
- A komplex vizsga részeként minden doktori hallgató vizsgát tesz a neveléstudományi kutatások általános elméleti összefüggéseiből oly módon, hogy egy előre meghatározott, a DIT által elfogadott témáról kell vizsgaelőadást tartania.
- A komplex vizsga részeként minden doktori hallgató vizsgát tesz kutatómódszertanból olyan módon, hogy két nagy tématerület közül valamelyikről kell vizsgaelőadást tartaniuk.

A korábbi évhez hasonlóan a DIT 2019-ben is átfogó módon értékelte a komplex vizsga tapasztalatait. Ennek alapján megállapítható, hogy az NDI esetében a komplex vizsga alapvetően betölti funkcióját: megfelelő alkalmat ad arra, hogy a hallgatók szintetizálják a tanulmányaik során szerzett tudásukat és ezt megfelelően adaptálják saját doktori kutatásuk megalapozásához. A vizsga (beleértve ebbe a kutatási tervek igen alapos, külső szakértő bevonásával történő értékelését) általában alkalmas annak megítélésre, hogy eldönthessük, érdemes-e a hallgatóinkat a kutatási-disszertációs szakaszba továbbvinnünk. Az is

megállapítható, hogy a komplex vizsga nagymértékben aktivizálja a doktori hallgatók jelentős hányadát, olyan erőfeszítésekre készítetve őket, melyek javíthatják annak esélyét, hogy sikeresen védjék meg disszertációjukat.

Budapest, 2020. április 19.

Az ELTE PPK
Neveléstudományi Doktori Iskolája
Vezetősége